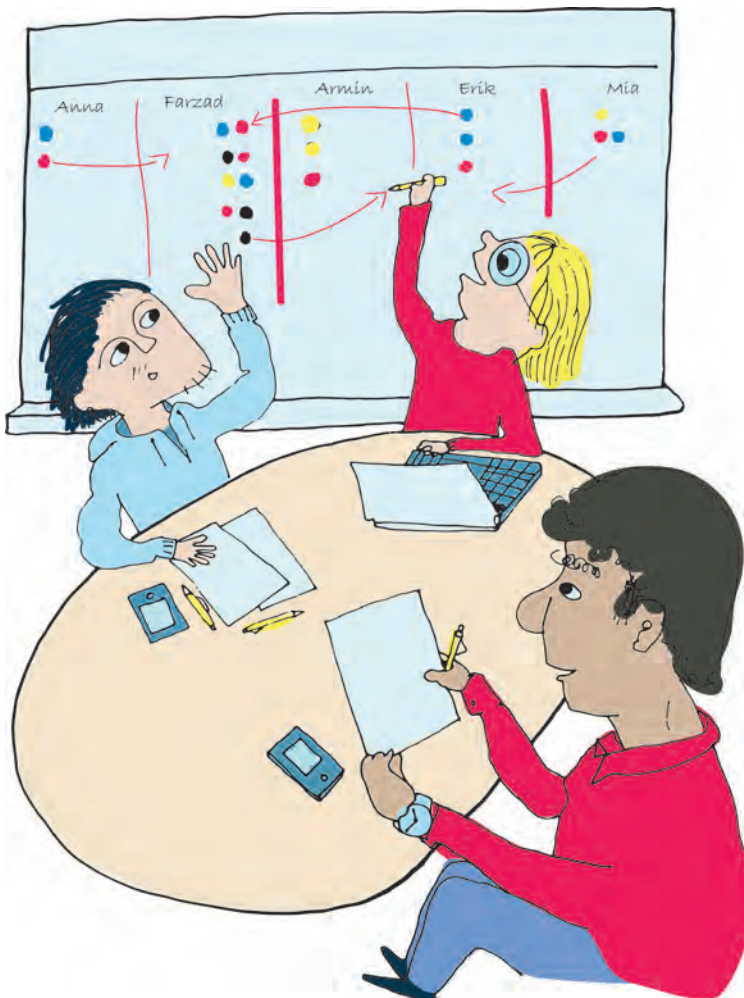

Effektivt lagarbete

– när MPD Falun prövar täktansökan

Länsstyrelsen i Dalarna och dess miljöprövningsdelegation, MPD, har uppmärksamats för sin effektiva miljöprövning av täktansökan, bland annat i en rapport från Skogforsk som publicerades 2016. Stenkoll har besökt länsstyrelsen i Falun för att höra hur de jobbar.

TEXT OCH FOTO: JOHAN A. LUNDBERG ILLUSTRATION: EVA EDBERG

Miljöprövning av täkter görs numera av miljöprövningsdelegationer vid tolv av landets länsstyrelser. Delegationen vid länsstyrelsen i Falun prövar täkter och annan miljöfarlig verksamhet i Dalarnas och Gävleborgs län.

– De tre senaste åren har länsstyrelsen handlagt och delegationen prövat och beslutat i drygt hundra ärenden per år. Av dessa har cirka en fjärdedel varit täkter, säger Johan Hjerpe som är sakkunnig och samordningsansvarig för miljöprövningsfunktionen vid länsstyrelsens miljöskydds-enhet.

Enligt Skogforsks rapport "Projekt Bergtäkt – potentialer till kortare ledtider i miljöprövningen", som publicerades 2016, har MPD Falun utvecklat "intressanta arbetssätt" för en effektiv prövningsprocess.

– Vårt mål är att prövningen ska ta max 180 dagar från det att ansökan och miljökonsekvensbeskrivning är komplett. Det har vi klarat i alla täktärenden under senare år, konstaterar Johan Hjerpe.

Prövning av täkter – lagarbete

Vad är det då för intressanta arbetssätt som MPD Falun utvecklat för att prövningen av täktverksamhet ska fungera effektivt? Ja, enklast torde det kunna sammanfattas med ett ord: teamwork. Alla som är inblandade i ett ärendes handläggning och beslut, handläggare, sakkunniga och ordföranden i miljö-

Mötet vid Leantavlan är obligatoriskt. Statusen på samtliga ärenden som är under prövning eller föremål för samråd går igenom. På bilden syns fr. v: Eva Staffansson, handläggare vindkraft m m och sakkunnig, Sedigheh Abodollahi, handläggare täkter, Marie Ernström, handläggare vindkraft, avloppsreningsverk m m och sakkunnig, Erik Sundqvist handläggare industri, Karin Almqvist (skymd), handläggare industri m m, Johan Hjerpe, chef för prövningsfunktionen och sakkunnig.

prövningsdelegationen, samråder och samverkar under hela prövningsprocessen.

– Vi har täta möten och jobbar väldigt prestigelöst. När det dyker upp frågor och problem under beredningen träffas vi och diskuterar för att hitta en lösning så fort det går. Det är viktigt för att hålla tempot uppe, säger Lars A. Andersson.

Lars A. Andersson

Han är expert på miljö rätt vid länsstyrelsens juridiska avdelning, och blev i maj 2016 förordnad av regeringen att vara ordförande i miljöprövningsdelegationen i Dalarna. Ett väldigt roligt uppdrag, tycker han.

– Roligt, ansvarsfullt och intressant eftersom miljöbalken, som vi prövar ärendena mot, är lite som en gummi-

snodd. Man kan tänja den runt nästan vad som helst bara man tar i ordentligt. Men balken ska främja hållbar utveckling. Det är kompassen man får följa när paragraferna är så vida att man kan läsa in väldigt mycket i dem.

Kompetens är guld värd

Lars A. Andersson menar att han är lite för ny i uppdraget som MPD-ordförande för att kunna ta åt sig äran av att prövningen av täkter fungerar effektivare i Dalarna än på många andra håll.

– Som ordförande i MPD är jag visserligen tratten som alla beslut ska passera igenom. Jag får inte vara för omständlig och långsam. Men den främsta förklaringen till den effektiva processen ligger i det stora kunnande som finns hos länsstyrelsens handläggare och sakkunniga. Kompetensen, erfarenheten och skickligheten hos dem är helt avgörande för att processen ska flyta på och vi kan fatta väl avvägda beslut.

Johan Hjerpe är benägen att hålla med. Han konstaterar att miljöprövningsfunktionen har medarbetare

som har kompetens och mångårig erfarenhet av täktärenden.

En av dem är Sedigheh Abdollahi. Hon är biolog, jobbade på Stora Enso innan hon började på länsstyrelsens miljöskydds-enhet 2006 där hon bland annat arbetade med frågor som rörde kemikaliehantering och förorenad mark.

2012 började hon som handläggare vid miljöprövningsfunktionen och sedan några år bereder hon i princip alla ansökningar om täktverksamhet i Dalarnas och Gävleborgs län som kommer in till myndigheten.

– Jag tycker täktverksamhet är intressant, säger hon.

Aktiv handläggning

Som handläggare ska hon bland annat se till att ärendena är kompletta när de kommer in eller begära in kompletteringar om de inte är det. Hon ska se till att ansökningarna kungörs och skickas ut på remiss till berörda parter, att svar kommer in och att verksamhetsutövare får möjlighet att bemöta remissinstanserna. Ofta har hon många pågående ärenden samtidigt att hantera.

” Den främsta förklaringen till den effektiva processen ligger i det stora kunnande som finns hos länsstyrelsens handläggare och sakkunniga.

Lars A. Andersson

– Jag försöker jobba aktivt med alla ärenden. Jag bevakar att kompletteringar, remissvar och bemötanden kommer in i tid. Jag har alla viktiga datum registrerade i min kalender och visar det sig att svarstiderna inte respekteras tar jag omedelbart kontakt via telefon eller mejl. Det brukar fungera bra. Många verksamhetsutövare och remissinstanser känner mig vid det här laget, säger hon.

Hon konstaterar att det är viktigt att vara aktiv och styra ärendegången för att ledtiderna ska hållas.

– Jag vill inte att ärenden ska staplas på hög, det är bara stressande.

Problem löses direkt

I Sedighehs jobb som handläggare ingår även att skriva förslag till beslut i varje prövningsärende. Under senare år har miljöprövningsdelegationerna i Sverige gemensamt utarbetat övergripande "mallar" för hur beslut ska vara utformade så att de blir mer likartade över hela landet.

Sedigheh och miljösjakkunniga i Falun har också utarbetat rutiner för täktärenden som fungerar som stöd i deras arbete. Men eftersom alla täktärenden är unika dyker det ofta upp olika frågor som behöver diskuteras för att hon ska komma vidare med beslutsskrivandet.

Sedigheh delar tjänsterum med Eva Staffansson. Hon är civilingenjör med en bakgrund i både myndighetsvärlden och näringslivet. 2009 började hon på länsstyrelsen i Dalarna som handläggare av täktärenden. I dag bereder hon främst stora och tidsödande vindkraftärenden, men fungerar i många fall som sakkunnig i de täktärenden som Sedigheh Abdollahi handlägger.

– Vi har en lagom bred glugg i skärmen som skiljer våra skrivbord. Genom den bollar vi många frågor när de dyker upp säger Sedigheh med ett skritt.

Eva Staffansson nickar instämmande:

– Som handläggare är det viktigt att man känner att man vågar fråga om råd och få hjälp när man behöver det. Annars finns risken att man fastnar i funderingar och inte kommer vidare. Men det behöver vi inte riskera här. Det finns en bred erfarenhet och kom-

– Miljöprövningen av täkter fungerar effektivt eftersom vi har kompetenta och erfarna medarbetare som jobbar som ett lag, säger Johan Hjerpe, som är samordningsansvarig för miljöprövningsfunktionen.

petens i prövningsgruppen att ösa ur.

Sedigheh konstaterar exempelvis att några handläggare i gruppen har en kommunal bakgrund och bland annat har jobbat med tillsyn av täktverksamhet.

– Deras synpunkter kan vara mycket värdefulla när man funderar på vad som är rimliga villkor att ställa. De villkor man ställer på verksamhetsutövare måste ju kunna följas upp i verkligheten också, säger hon.

Bred kompetens och korta kontaktvägar bidrar till en effektiv berednings- och prövningsprocess av täktärenden hos myndigheten.

– Vi har ett starkt fokus på ledtider som alla är överens om. Vi prioriterar ärendehantering, säger Johan Hjerpe.

Samling vid Leantavlan

Det märks inte minst när Stenkoll kommer på besök. Det är måndag morgon och handläggare och sakkunniga som är i tjänst sitter församlade på Johan Hjerpes rum för möte.

På mötet ska läget i alla pågående prövnings- och samrådsärenden gås igenom. Löper ärendena som de ska? Har det dykt upp problem som behöver diskuteras? Är det någon som har svårt att hinna med och behöver avlastning?

På en leantavla på väggen finns allt visualiserat: vem som är hand-

läggare respektive sakkunnig för varje ärende och i vilken fas ärendet är – om det är under komplettering eller kungjort och ute på remiss, om ansvarig handläggare kan börja utforma förslag till beslut eller om ärendet är överlämnat till MPD för beslut.

Inblick i varandras ärenden

Sedigheh Abdollahi har tio pågående ärenden markerade på tavlan. Hon berättar bland annat att hon skrivit förslag till beslut i två ärenden som hon lämnat vidare för granskning till kollegan Eva Staffansson, som är miljösjakkunnig för dessa ärenden.

– Jag har tittat igenom förslagen och tycker de ser bra ut. Om vi hinner ta upp dem för beslut i Miljöprövningsdelegationen på torsdag är dock osäkert. Den nya vindkraftsparken Fageråsen i Malung-Sälens kommun ligger före i kön, säger Eva.

Sedigheh Abdollahi berättar vidare

” De tre senaste åren har länsstyrelsen handlagt och delegationen prövat och beslutat i drygt hundra ärenden per år.

Johan Hjerpe

Sedigeh Abdollahi (t. v.) är specialiserad täkthandläggare vid länsstyrelsen i Dalarna. Rumskollegan Eva Staffansson är miljö-sakkunnig i täktärenden i Miljöprövningsdelegationen.

att hon börjat skriva förslag till beslut i ett annat täktärende som Johan Hjerpe är sakkunnig för.

– Jag har dock vissa frågor och funderingar som jag behöver bolla med Johan och Lars. Vi har ett möte inbokat i morgon. Då vill jag också stämma av om du tycker att vi kan kungöra och skicka ut ansökan om att få öppna täkt i Vålåberget på remiss, säger hon.

När "tavelmötet" är slut och medarbetarna lämnat rummet konstaterar Johan Hjerpe att genomgången framför Leantavlan är viktig av flera skäl.

– Det är bra att alla får en inblick i varandras ärenden och en helhetsbild av verksamheten. Vi är en grupp och ska jobba som en grupp. Då blir vi effektiva. Tavlan hjälper till att visualisera arbetssituationen. För mig fyller tavlan en viktig funktion när jag ska fördela ärenden på olika handläggare

och sakkunniga. Om någon är hårt belastad kan vi försöka omfördela ärenden. Det har hänt, säger han.

Varje torsdag eftermiddag har miljöprövningsdelegationen en stående sammanträdestid.

– Det är då vi brukar fatta besluten i de ärenden vi prövat. Det är bra att vi har en eftermiddag avsatt för det innebär att vi har tid att gå igenom och diskutera innehållet i besluten en sista gång, säger Lars A. Andersson.

Han konstaterar att en av hans viktigaste uppgifter är att granska besluten ur juridisk synpunkt. Men också att fortlöpande informera handläggare och sakkunniga om nya EU-direktiv eller nya domar i mark- och miljödomstolarna som har betydelse för miljöprövningen.

– Det brukar jag ta upp på våra måndagsmöten.

Besökt 25 kommuner

Johan Hjerpe konstaterar att miljöprövningsfunktionen hos länsstyrelsen i Dalarna även vidtagit andra åtgärder för att i möjligaste mån säkerställa en effektiv prövningsprocess.

– Vi har besökt samtliga kommuner i Gävleborgs och Dalarnas län, totalt 25 stycken. Kommunerna är ju viktiga remissinstanser vid miljöprövning av verksamheter och även tillsynsmyndighet för många verk-

samheter. Vi har presenterat oss och informerat om hur vi jobbar. Det tror vi är viktigt för att skapa ömsesidig respekt och bra samarbetsklimat som i slutänden bäddar för en effektivare prövningsprocess.

Splittrat samrådsansvar ett aber

Sedan länsstyrelsen i Dalarna fick ansvar för tillståndsprövning även av täkter i Gävleborgs län 2012 har myndigheten även utvecklat samarbetsrutiner med länsstyrelsen i Gävleborg, som enligt lag fortfarande är samrådsmyndighet för miljöfarliga verksamheter i det egna länet.

– Vi får meddelande om när det är samrådsärenden på gång så att vi kan lämna synpunkter till länsstyrelsen i Gävleborg. Handlar det om större projekt försöker vi också vara med som åhörare på själva samrådet, säger Johan Hjerpe.

Även om samarbetet med länsstyrelsen i Gävleborg fungerar bra tycker han dock att det är principiellt fel att ansvaret för samråd och prövning är splittrat.

– En effektiv miljöprövning grundläggs i stor utsträckning redan i samrådsfasen, säger han.

Svår ekvation

Däremot är han nöjd med att varken han eller övriga sakkunniga vid prövningsfunktionen behöver yttra sig i större ärenden, s k A-verksamheter, som prövas av Miljödomstolen.

– Jag vet att vi har kollegor som behöver ägna mycket tid åt sådana yttranden. Här i Dalarna är det medarbetarna på miljöskyddsenshetens tillsynsfunktion som har det ansvaret. Det innebär att vi helt kan fokusera på våra prövningsärenden.

Johan Hjerpe konstaterar slutligen att kravet på effektiv handläggning och kravet på myndigheter att underlätta för företagen kolliderar med det faktum att den lagstiftning och det regelverk som styr prövningsverksamheten blir allt mer komplex.

– Det där är en ekvation som är svår att få att gå ihop. Men vi kämpar på... ●

”Som handläggare är det viktigt att man känner att man vågar fråga om råd och få hjälp när man behöver det.

Eva Staffansson